

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Előfizetési ára egész évre 20 P,
VII., Király-u. 43. Tel. J. 428-41. félévre 10. P. Postatakarék. cseksz. 16760

Nyiltan a — titkosért!

Írta: Klár Zoltán.

A Pesti Izraelita Hitközség az elmúlt héten tartotta közgyűlését, amelynek napirendjén az évi budget szerepelt. A hivatalos beszámolókból kitűnik, hogy bár szép számmal jelentek meg ezen az ülésen képviselőtestületi tagok, *mégsem tartotta szükségesnek egyik sem, hogy a sokmilliós budget-hez hozzászóljon.* A költségvetésnek vita nélküli elfogadása után napirendre került a *számszéki elnök* megválasztása. — Hangos moraj fogadta a hivatalos előterjesztést és egy pillanat múlva konstatálható lett, hogy az elnökségi jelölés meg fog bukni. Olyan izgatott hangulat keletkezett már a bejelentés során, hogy az Elnök ur jónak járta „tökéletesebb előkészítés” céljából e választást a napirendről levenni. Ez a szembeállított kép, amely egy és ugyanazon ülésen folyt le. — adja keresztmetszetét a mai hitközségi életnek, amelynek képviselőtestületében a „tagok választottjai” ülnek.

Nézzünk szemébe egyszer már ennek a kérdésnek és tüzzük napirendre ennek megvitatását.

A legutolsó választás a numerus clausus jegyében folyt le. Ezt az eszmei célt tüzték ki a politikai pártok választási titkos jelszóként és így sikerült kibuktatni azt a politikai frakciót, amely a numerus clausus parlamenti szavazása elől kivonuló *Dési Gézát* vallotta szellemi vezéréül. A választás eldőlt, mert az egyik tábor a másik ellen **több klub tagot** tudott felvonultatni.

Én nem vettem részt ezen az ugynevezett választáson. Megmondom miért.

Az ezt megelőző választáson mint az akkor megalakult *Reform-párt* elnöke hatalmas választási mozgalmat indítottam meg. Olyan széles rétegek előtt sikerült a hitközségi élet iránti

érdeklődést felkeltenem, hogy a siker nagy reményével vehetem fel a küzdelmet a meggyökeresedett és uralmon levő klikkel szemben. Nekem egyénileg semmi más céлом nem volt, mint a titokban mögöttem álló *Kaszab Aladárt* hozzam be az elnöki székbe egyrészt, másrészt pedig, hogy becsületes választáson egy új demokratikus réteget ültessek be a vezetőségbe. És mi történt? A választást megelőző napon megállapodtam a Hitközség Elnökségével, hogy fehér színű meghatározott hosszúságú és szélességű fekete belüvel nyomtatott lappal fog lefolyni a „titkos” szavazás, mivel a pártom részére felajánlott kompromisszumot — tizenkét tagom paktumos megválasztását — határozottan visszautasítottam. — Én hittem az adott szó szentségében és a szavazólapi megállapodást nem foglaltattam írásba. A választás napján, a szavazás megindulásának pillanatában kezdtek kiosztani a szavazó helyiségekben a „hivatalos listát”. *Lila papíron, háromszoros nagyságú szavazócédulákat, amelyeknek a hátán víznyomással be volt nyomva: hivatalos lista. Nehogy gyorsan utána lehessen nyomtatni!*

Állítom: a titkos választásnak ily vakmerő arculcsapását semmiféle rezsím soha és sehol nem merte és meri megcsinálni.

És ezt azok az urak tették, akik pro foro externo az általános, egyenlő és titkos választójognak felkent és hangos bajnokai.

Ennek a kétarcuságnak eredménye, hogy sikerült részben klikkuralmukat tovább is konzerválni, másrészt a titkos választásban még hívőket az ilyen területről elriasztani.

A legutóbbi választási kampány egy további jelszava még az is volt: „ki fogjuk terjeszteni a választójogot”.

Én elérkezettnek látom az időt, hogy felvesszem a kérdést: Miután a legutóbbi költségvetési tárgyalás, illetve *nem* tárgyalás is bebizonyította, hogy a mostani módon létrehozott képviselőtestület összeköttetése a Hitközség tömegével megszakadt, de különben is ezek csak egy kis töredéknek „választottjai”, —

hajlandó-e Vázsonyi János, Gál Jenő, Bródy Ernő, Fábián Béla, Hajdu Marcell stb. urak nyilatkozni a tekintetben, hogy mikép gondolják a hitközségi választójogot a legsürgősebben kiterjeszteni és a titkosságot biztosítani!

Nyílt és egyenes a kérdés, ezért ugyanilyen feleletet várunk, mert szerintem ezektől az uraktól mást nem is várhatunk!

KUFFLER ÉTTEREM, 1902. ÓTA FENNÁLL.
ELISMERT *koser* כֶּסֶר *házikoszt.*

Menürendszer: délben, este. Vilmos cs. ut 39. (Hajós-u. sarok.)

Dr. Grossmann Zsigmond és az Egyenlőség

Dr. Grossmann Zsigmond rabbi ellen írt néhány sor ügyben az elüljárók doyenje *Dr. Grauer Vilmos* panasszal fordult hozzám és a rabbi urnak sok tisztelő hive nevében arra kért, hogy a szerintük ok nélküli és tulerős kritikámat lojálisan igazítsam helyre. A kérésnek engedve, a következőket adom elő:

A felekezeti sajtó lebecsülése nem új keletű, csak a mostani rezsim alatt élesebben jutott kifejezésre. *Stern Samu* elnökké választása alkalmából a felekezeti sajtó tagjai az új elnöknel együttesen tisztelegni akartak. *Stern Samu* udvarias formában bár, de kijelentette, hogy ő szivesebben fogadja a sajtó képviselőit egyéneenként külön-külön. Az udvarias tónus mögött kiérzett azonban bizonyos sajtóellenes tendencia és ama elvnek leszögezése, hogy *mi nem szorulunk a sajtóra.*

És a sajtót valóban egyre-másra mellőzték, sőt mikor *Klebelsberg Kunó gróf* tiszteletére „fogadás” volt az elnöki termekben, a sajtó erre meghívót sem kapott a jubiláns lap kivételével, melyet *Ripka Ferenc* főpolgármester mint hivatalos organumot ünnepelt.

A Szeretetház banketjén *Endrei Henrik* igazgató a sajtót egy külön teremben akarta elhelyezni (Marschall-Tafel) azzal a magyarázattal, hogy a beszédek alatt módjukban lesz bejönni a nagyterembe.

A jubileum alkalmából már nem elégedtek meg a passzív mellőzéssel, hanem hangosan hirdették az „egyetlen sajtó” jogosultságát és dicsőségét a többiek rovására.

Nem akarok az esetekre külön kitérni, csak felemlitem *Eisenberg gödöllői* főrabbi beszédét, aki a zsidóság prófétája-

K i t ű n ő m i n ő s é g |

Hutter szarvas
szappan kóser

כשר

Kapható minden lüszér és festékkereskedésben. Gyártja a budapesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelete mellett.

Hutter József Szappangyár-Olajipar
Részvénytársaság

Budapest, VII, Erzsébet-körút 6. szám
Telefon József 461-92, 93, 94, 408-92.

א ר מ ד ה כ ש ר

„CERES” ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden lüszér, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

HUTTER JÓZSEF
szappangyár Olajipar Rt.

Budapest, VII., kor.
Erzsébet-körút 6 sz.

Tel.: J. 461-92, 93, 94, J. 408-92

ként ünnepelte az Egyenlőség szerkesztőjét. Az egyik kolléga felháborodva azzal távozott, hogy majd megírja erre vonatkozó nézetét. Én csitítottam, lebeszéltem, hogy nem szabad bántani egy vidéki rabbit. Bizonyára rosszul fejezte ki magát és nem akart senkit sem bántani. Mikor azonban *Grossmann* rabbi beszédéről értesültem, mely szerint „csak egy” organum létezik, több nincs, „én ad milváda”, nem tudtam tovább a „nevető philosophus” derűjével hallgatni és kénytelen voltam a nem létezőnek nyilvánított sajtó nevében odakiáltani: *Ime mi létezőnk, sőt hangunk és véleményünk van!*

Ha túléles volt a ríposzt, szívből sajnálom, mert engem *Grossmann* rabbival szemben semmiféle animozitás nem vezetett. Legnagyobb békességben élek vele és elismerem sokirányú érdemeit. Rabbit amugy sem szokásom bántani, de mikor hirül hozták a beszédét, az indulat elragadott.

Elirással nem menthetem magam, mert tudatosan és szándékosan kerestem éles kifejezéseket,

hogy *Grossmann* rabbin keresztül megmondjam véleményemet mindenkinek, akit illet, mindenkinek, akit az ünneplés mámore elragadott és a mi hulláinkból akart talapzatot készíteni, hogy erre helyezze az Egyenlőség szobrát.

Még utólag sem tartom a jóizléssel összeegyeztethetőnek, hogy másnak a jubileumát kritikával zavarjam és azt is tudom, hogy nincs annyi víz a Dunában, mely lemosná rólam az irigység gyanuját. ha e kérdéshez kritikai formában hozzászólnék. De vállalom az ünneprontás, az irigység gyanuját és kimondom, hogy sem *Sabbatai Zwi* előtt, sem azután,

igy még nem ünnepeltek embert a zsidóságban.

Ki hallott még olyat, hogy élő emberről a *szószékről* megemlékezzenek. Mindezzel nem akarok most bővebben foglalkozni, nem akarom a *Szabolcsiak* érdemeit kisebbiteni és sikereiket lekicsinyíteni. A komoly olvasó ugysis megérzi, hogy ezuttal sem bántani akartam, hanem sponlán elmondtam, mit bizonyos beszédek kiváltottak belőlem.

Sajnálom, hogy a sok irányban nagy érdemeket szerzett *Grossmann* rabbit élesen megtámadni *kénytelen voltam*. Elismerem, hogy *Grossmann* Zsigmond rabbinak nagyon sok a tisztelő hive, akik szeretik és becsülik őt és rosszul esik nekem, hogy a küzdelem hevében egy visszavonult rabbi-életet élő emberrel kerültem szembe.

Közgyűlési incidens

Mikor *Stern Samu* elnök előterjesztette az előjáróság indítványát, hogy *Drucker Gézát* válasszák meg a számszék elnökévé, már a mondat közepén vihar támadt a közgyűlési teremben és száz torok hangosan kiáltotta éljen *Soltész József*, ha szavazásra leszik fel a kérdést és az elnöki indítványt óriási többséggel leszavazzák. Az elnök erre a demonstrációra nem volt elkészülve és néhány pillanatnyi habozás után úgy fejezte be a mondatot, hogy az egész ügyet leveszi a napirendről. A kínos incidens ezzel véget ért.

Tanulság: Megállapítom, hogy van ellenzék, van önálló vélemény és erő a képviselőtestületben, csak hiányzik a megfelelő ember, a vezető elme, az átütő erejű egyéniség, ki az élen állva tömöríteni tudná az egyéneket megfelelő pártkeretbe

Az elnök ur is megállapíthatja, hogy az előjáróság célkitűzései nem mindenkor csalhatatlan orákulumok és hogy a főtitkári előadók referátumait jó lesz minden egyes esetben megrostálni.

Soltész József elhárította magától a tisztséget, mikor jó előre kijelentette, hogy ő nem tart igényt az elnöki állásra. A demonstráció nem annyira *Soltész József* mellett szólt, inkább az ellen tiltakoztak, hogy az elnökség egy aránylag ismeretlen, de olyan névvel álljon elő, mely nem volt szimpatikus a közgyűlésnek. A hiba ott volt, hogy az elnökség nem puhatolta ki a közgyűlés hangulatát és abban a hitben ringalódzott, hogy bármely elnöki indítványt szó nélkül elfogadnak.

Mértékadó körökben most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy *Halász Manó*t M. A. T. igazgatóját nyerjék meg a számszéki elnöki tisztség elvállalására. Még *Vázsonyi* és *Léderer Sándor* ajánlották fel neki az előjárói állást és igyekeztek őt

RADION

egymaga mos!

Budapest, VII., Erzsébet körút 6.

Gyártja

HUTTER JÓZSEF

**Szappangár - Olajipar
részvénytársaság**

TELEFON: J. 461—94*

rábirni, hogy vegyen részt a hitközség aktív munkájában. Halász Manó elfoglaltságára hivatkozva elhárította magától annakidején a magas tisztséget. Most ismét kísérletet fognak tenni, mert *Halász Manó* közismert képességeit a hitközség eddig is nehezen nélkülözte.

Levél a szerkesztőhöz.

Mélyen tisztelt Szerkesztő uram:

Ha érlékes lapjában megengedi, hogy *Grosz Károly* urnak válaszolhassak azon kérdésére, hogy mi a teendő a *hevesi esetben*: ám csak annyit mondhatok, hogyha valaha, úgy manapság kell vigyáznunk arra, hogy botránnyok, sőt „Hillulhasém“-ok ne forduljanak elő hitfelekezeti életünkben, nehogy ellenségeink kárörömmel gyönyörködhessenek a mi szerencsétlen rendezetlen viszonyainkon.

Miután *Grosz ur* a hitközség és rabbi viszonyát házassághoz hasonlítja és a felbontás lehetetlenségét említi, ám figyelmeztetem, hogy igen is lehet felbontani a frigyet, de előbb az objectív bíróság alkalmat ad mindkét félnek, hogy ne csak a „mispot“, hanem, ami a bibliában mindig vele együtt jár, a „cédoko“, tehát ne a rideg jog, hanem a humanizmus, a zsidó tradicionális kimélet, tisztelet, kölcsönös megbecsülés, testvéries régi érzés és a hagyományos szokások jussanak érvényre. Sajnos, rabbinál és hitközségnél egyaránt beválják a talmudi mondás igazsága: „szino mekálkelesz esz hásuero“ — ha egyszer a gyűlölködés romboló szelleme jut uralomra, nehéz megszabni a határt, hogy az meddig hatol. Ajánlom ismételten, válasszon a hitközség két rabbit és két világi férfit, ezek válasszanak egy elnököt, iparkodjanak az ellentéteket elsimitani, hisz ez mindkettőnek érdeke, de különösen a zsidóság tekintélyének követelő parancsa. Ha erre nem volnának hajlandók, ám ismételten hangsúlyozom, ott a *községkerület és az iroda*, tessék pontokba foglalt panaszaikkal oda fordulni. Sajnálatos eset, csak egy a vigasz, hogy nagyon ritkán hallunk ilyesmiről.

Tekintetes Szerkesztő urnak legkiválóbb tisztelettel
készséges hive

dr. Flesch Ármin, főrabbi

Társaságbeli uriasszony legdiszkrétebben közvetít **házasságot, Doktorné**
Rákóczi-ut hatvannégy, II. 20. Főlépcsőház. J. 373-93

Hajdu Marcel cikke . . .

mindnyájunk érzelmeit tolmácsolta, gondolataink, érzéseink, akarásunk hű kifejezője. A gazdasági élet lerongyolódása az egész magyar társadalmat végveszéllyel fenyegeti és felekezünk tagjait még fokozottabb mértékben érinti. A gazdasági antiszemitizmus sorvasztó hatását hiába akarjuk néma hallgatással mellőzni, ez már oly fokban sujt bennünket, — ki buu májim ad nufes — hogy ha nem kapunk erőbe, végveszély fenyeget bennünket. Még a legádázabb antiszemita sem veheti tőlünk rossz néven, ha nem akarunk éhen elpusztulni, ami különben a köznek is ártalmára volna és az egész gazdasági életre károsan hatna.

Helyesen mondja *Hajdu Marcel*, hogy mi a felekezetek közti békét és megértést hirdetjük és semmi esetre sem akarjuk a felekezeti elkülönülésre irányuló törekvést támogatni. És midőn felírja a zászlóra a „tönkrement kisexistenciák“ támogatását, ezzel nem vét a megértés szelleme ellen és biztosan számíthat arra, hogy a felekezet minden egyes tagja lelkesen tömörül háta mögé és támogatja őt ilyen irányú törekvésében.

Hajdu Marcel mostani cikkének címe: „*A tönkrement kisexistenciákért*“ teljesen fedi a tartalmat és megfelelő világításba helyezi komoly bölcsességből és jó zsidó szívből fakadó törekvését, melyet lelkesen támogatunk.

Egy régebbi cikkének ríkió félreértésre alkalmat adó címe volt „*Zsidó Bank*“. Ez visszatetszést keltett és a kívánt hatást már előre lerombolta. Talán közel járok az igazsághoz, ha azt állitom, hogy Hajdu Marcel higgadt megfontoltsága bizonyára más címet írt a cikk élére és csak valamely szerkesztőségi „*manó*“ bigyesztette oda: „*Zsidó Bank*“.

A Pesti Chevra Kadisa

Izr. Szentegylet **február hó 27-én, csütörtökön**
d. u. 3/5 órakor a Rombach-utcai zsinagógában Jom-
 kippur kolaun istentisztelettel kapcsolatosan

alapítási ünnepélyt

tart, melyre tagjait ezuton meghivja

A Pesti Chevra Kadisa Előljárósága

Olvasom, . . . ; — nem olvasom

OLVASOM

a *Frankl Adolf* esetét. Nem szorul bővebb indokolásra, hogy a budapesti orth. hitközség autonóm joga, kit választ meg rabbinak. Fölösleges és céltalan erre vonatkozólag egyes minisztériumok szakvéleményét bekérni. *Frankl Adolf* kvalitásai köztudomásuk és szerintem még az sem lényeges, hogy van Hatarája, a notorietas teljesen megfelel. Sőt még az sem képezne akadályt, ha *Frankl Adolf* még ma is aktív kereskedő volna. Nálunk a papi rend nincs úgy elkülönítve, mint más felekezeteknél. Rólunk zsidókról a Biblia úgy emlékezik: „*mámleches Kahánim*“, mi tanult zsidók főbbekévébbé rabbiak vagyunk. Itt van például *Schlesinger József*, aktív könyvkereskedő, akinek életmódja példás rabbiélet, abszolút zsidó-tudása pedig a *rabbik között is kimagasló*, úgy hogy rabbivá választásának *semmi akadálya sem volna*. Ha vállalná, bármelyik orth. hitközség boldogan tisztelné meg a rabbiszékkal.

Frankl Adolf esetében csak az kifogásolható, hogy őt *ad hoc* választották rabbinak, kizárólag ama célból, hogy felsőházi taggá megválasztható legyen.

Ezzel támadási felületet nyújtottunk ellenfeleinknek, amit kikerülhettünk volna. Lomujamru hagajim. Így azt mondhatják, hogy in fraudem legis történt a választás.

Hartstein Lajos már rég le-tért a hagyományos utról, melyet *Reich Ignác* inaugurált, ő gyakran extraturokat csinál és ilyenkor nem mérlegeli az eljövendő eseményeket. De óbudai *Freudiger Ábrahámot* nem tudom megérteni. Ő bölcs higgadsággal, széles látókörrel vezeti az ügyeket és az ősi szokásokat sohasem téveszti szem elől. Tekintélyes pozíciója folytán szintén felelős, mert neki módjában volt mérlegelni az esélyeket. Ő jól tudja és tudta, hogy nem szabad olyasmit kezdeményeznünk, ami fegyvert ad ellenfeleink kezébe. *Hiába van igazunk, már az is baj, hogy védekeznünk kell.*

NEM OLVASOM

Dr. Fischer Benjámint a rabbiság vezetője *Dr. Hevesi Simon* nyilatkozattételre hívta fel ismert beszédének ügyében. A felhívásnak engedve *Dr. Fischer Benjámint* a rabbiság előtt kijelentette, hogy ő sem *Dr. Weisz Miksát*, sem a többi neológ rabbit bántani nem akarta és

hogy kitételei rájuk nem vonatkoztak. A lojális nyilatkozattal a rabbiság az ügyet elintézettnek tekintette, ugyszintén *Dr. Hajdu Marcel* a szertartásügyek előljárója. Csak épp az ügy publikálása maradt el, holott ilyen esetekben nagyon is szükség van a nyilvánosságra.

OLVASOM

a berlini hitközség hivatalos lapjában az elmúlt hónapok eseményeit, új elnökválasztást, stb. Nagy munkáról számol be a „Gemeindeblatt“, de banketről nem találok megemlékezést. Az előljárók és vezetők nem szerepelnek, ellenben hatalmas munka folyik az egész vonalon. Míg nálunk még csak hozzászólás sem történt a költségvetéshez, addig Berlinben hosszú órákon át tárgyalták a *budget-t* és szakszerű kritikát gyakoroltak. A hitközségi életben heterogén elemek játszanak jelentős szerepet. Cionisták, reformerek és régiek. Ennek dacára harmonikus összműködés csendül össze a közérdekében. Ha valaki felszólal, nem bélyegezik mint párfütőt, mint tekintélyrontót, hanem türelmesen és megértően meghallgatják. — Ellenben banket egy sem volt, semmiféle ünneplés, a diszszónokoknak semmiféle alkalom, hogy tenorjukat ünnepeltessék. Csak egy fogadás volt *Karesky* elnöknél a „Habima“, a zsidó színészek és a felekezeti saj-

tó tiszteletére, nem Pesten — *Berlinben*.

OLVASOM

a jubileumi számot, melyben a bethlen-téri körzet 22 arcképpel szerepel. Csupa súlyos egyéniség, jelentős oszlopai a zsidóságnak és képmásukra még Délafrikában is kíváncsiak a felekezet tagjai. *Löw Immanuel* nem szerepel sem szóban, sem írásban, de helyette *Dr. Schwarz Benjámín* arcképével találkozunk. *Kecskeméti Lipót* helyett *Dr. Láczer Dénes*, *Dr. Fischer Gyula* helyett *Mandel Sámuel*, *Einstein Albert* helyett *Kanizsai Dezső*, *Bergson* helyett *Weizkopf Zsigmond* és last not least *Buber Martin* helyett *Spiegel Alfréd*. Kérdem, hát nem boldog-e a magyar nép, hogy a világ nagyjával szemben ilyen listát tud sorompóba állítani?!

OLVASOM

ugyancsak a jubiláris számban látom *dr. Sebeők Dezső* csatáját az Erzsébet téren. Az egyik mondata így hangzik: — „*Én állok ma is Szabolcsi mögött az oldalán*“, másik mondatában pedig „*egyetlen orgánus*“-ról beszél. — Mentségére csak azt tudta felhozni S. D., hogy ibolyacsokorral a kézben irta le fenti sorokat. — A bevezető mondatban azt hirdeti, hogy ő egy planetáris rendszernek a bolygója. Máskor azzal kérkedik, hogy ő „*ewed*

Géza, azaz Dési Géza táborának hű zászlóvivője. Nem értem, hogy lehet egyszerre két urat szolgálni, két naprendszerben bolygóként keringeni? Talán az új Einstein-elmélet ezt is megmagyarázza?

NEM OLVASOM

Zahler és Molnár mostanában ritkán járnak hivatalba, annyira javult nálunk a szegény-ügy. Az adók pontosan folynak be, foglalás, árverés ritkán fordul elő. Senki sem hozakodik elő azzal, hogy lönkrement. — Az adó-morál emelkedik. Sőt mi löbb, napnap után új egzisztenciák lélesülnek. Nem csoda, hogy ennek folyamányaként *nem tudunk élni muzsikaszó nélkül*. A rózsás helyzetet legjobban illusztrálja a jubileumi grafikon. A most lezajlott jubileum hullámai még el sem ültek, már egy új, még pedig országos jubileum veti előre árnyékát. *Drucker Géza* harangozza be a *Sándor Pál* jubileumot. Hogy hány napra tervezi, egyelőre nem tudom. De megállapítom, hogy az adófizetők a számszék elnökjelöltjéről *munkát, ellenőrzést és a kiadások csökkentését*, nem pedig ünneprendevezést várnak.

OLVASOM

Csilléry András felhívását *Klár Zoltánhoz*, hogy a zsidó kórházakban is gyakoroljon ellenőrzést és hozza nyilván-

nosságra az oltani tapasztalatokat. Nagyon helyes. *Klár Zoltánnak* kettős kötelessége a felekezeti intézményeknél ellenőrzést gyakorolni és minden hibát napfényre hozni. A felekezet vezetőinek nagyon is kell ügyelni, hogy nálunk minden rendben legyen. Csak azt nem tudom megérteni, miért nem tagja *Klár Zoltán* a hitközség kórházi bizottságának?

OLVASOM

egy hittanár panaszos levelét, hogy miért kicsinyítem én a hittanári állás tekintélyét. Aki engem ezzel a váddal illet, az nem olvasta figyelmesen a Szombat eddigi számait. Minden egyes soromban hirdetem, hogy *én abban látom a felekezeti sajtó feladatát, hogy a rabbik és hittanárok munkáját* kiegészítse és elmélyítse. Ilyen váddal szemben tehát nem is védekezem és ha kritikát gyakorlok is, nem fog sikerülni engem a testülettel szembe állítani. Nincs ugyan diplománk és szószékünk, de ugyanazon célokat szolgáljuk más eszközökkel. Mi is hittanárok vagyunk, csak hogy stallum és nyugdíj nélkül. A felekezeti sajtó emberei akkor állanak hivatásuk magaslatán, ha járatosak a zsidó tudományokban és ha elmondhatják magukról:

„Külünü chachumim, különü szafrim, különü jadim esz hátaru“

NEM OLVASOM

Valamikor előszeretettel foglalkoztam a Kánonjoggal és a Frankl-üggyel kapcsolatosan eszembe jutott, hogy lehet-e pápának egy laikust megválasztani. Nem voltam biztos a dologban és szereltem volna egy elsőrangú szakértő: a „csillagos Szabó” véleményét megtudni. *Dr. Szabó László* egyet. m. tanár szintén a Japánban fekelézik ugyan, de ott őt nem szabad zavarni, mert nagyon meg tud haragudni. A főpincér útján átküldtem tehát hozzá egy számolócédulán írt következő kérdést: *Igaz-e, hogy a Kánonjog szerint egy laikust is — aki nincs felszentelve — meg lehet választani pápának?* A kiváló Kánonjog-tudós igenel válaszolt, a nagyobb hitelesség kedvéért ráírta a cédulára: „Nagyon!”

OLVASOM

... , hogy *Stern Sándor* szintén jubileumot rendez, sőt a részletek kidolgozása végett bizottságot küldtek ki. Hát *Stern Sándor* urnak igazán nincs egyéb gondja, mint a mai viszonyok között ünnepélyeket rendezni. Maholnap a mindennapi kenyér hiányzik a szánkból és olyan szomorú időket élünk, hogy ünnepélyek helyett heti böjtöt kellene elrendelni Thilemmel, ami bizonyára csak azért marad el, mert a rabbiság nem akarja a depresszionált hangulatot még fokozni. Közismert Vértés

Emil nyilatkozata a mai viszonyokról, ami minden további jókedvnek elejét veszi. Ilyen időkben ünnepélyeket rendezni anakronizmus. Ha *Stern Sándor* ur mindenáron szerepelni akar, írjon még néhány cikket, de ne akarjon ünnepéseket rendezni.

NEM OLVASOM

... , *Zahler Emil* szűkebb baráti köre ismeri és már nem egyszer élvezte hatalmas, érces baritonját. De azt csak most tudták meg, hogy fiatal korában műkedvelő előadások sztárja volt és mint ilyen parádés szerepe a „Falu rosszában” *Göndör Sándor* alakítása. *Eperjes* és *Kassa* intelligenciája annakidején noszogatta, hogy menjen színészpályára, mert játéka után ítélve, ő volna hivatva *Tamási Jóska* örökét átvenni. A IX. kerület fiatalossága megludla a fentieket és merényletet agyalta ki közkedvelt vezetőjük ellen. Saját szavait idézve arra kérték, hogy a jótékonyság érdekében feljessitse kívánságukat és lépjen fel a szegények érdekében rendezett műkedvelői előadáson. A fiatal szónok azzal fejezte kérő és hatásos szónoklatát: „*Emil bácsi arra kérjük, még egyszer és utoljára énekelje el fokossal a kezében*

A Csap uccán véges, véges, végig Minden kis kapuban virág nyilik”

A fiatalkori emlékek felidézésénél már a szónoklat kö-

zepén *Zahler Emil* nem tudta visszatarítani könnyeit és beszéd helyett csak annyit mondott: „Nem tudok igent mon-

dani, de nem is mondok nemet; ha lelkiatyám *Hevesi Simon* nem tiltakozik ellene, boldogan fogok igent mondani.

A SZOMBAT HIREI

Vitéz nagybányai Horthy Miklós

Jubileuma alkalmából az Országos Iroda felhívást intézett az összes hitközségekhez, hogy március elsején istentisztelet keretében ünnepeljék a nevezetes évfordulót. A zsidóság tradícióihoz hiven lelkes örömmel tesz eleget a felhívásnak és ezzel is dokumentálni akarja, hogy mint a nemzeti egység részese, a nemzeti élet minden megnyilvánulásából kiveszi a maga részét. Jeremiás próféta tanítása szerint a zsidóság fohászodik a Mindenhatóhoz, akitől ered minden hatalom és minden tudás, hogy árássa el bölcsességgel a magyar államfőt, töltsse el szívét szeretettel és megértéssel a gondjaira bízott magyar nemzet minden gyermeke iránt.

Özv. Kaszab Aladárné lesz elnöke a „Fővárosi Szegény Gyermekkert Egylet”-nek. Az Egyesület tagjai között mozgalom indult meg, hogy az elhunyt *Molnár Frigyes* helyére *özv. Kaszab Aladárnét* nyerjék meg az elnöki tisztségre.

Eppler Sándor hitközségi főtitkáron kisebbfajta operációt végeztek a Zsidó Kórház orvosai, amely Eppler állapotában a legörvendetesebb javulást és biztos gyógyulást eredményezte. Betegsége alatt a legmelegebb érdeklődés és szeretetreméltóság vette körül a főtitkár személyét, aki iránt ugyyszólván az egész zsidó tár-

sadalom minden rétegének szimpátiája nyilvánult meg. És a hitközség ügyei iránti lelkesedését igazolja, hogy betegsége idején éppoly agilitással intézte az ügyeket futárszolgálat útján, mint hivatalában, úgy hogy nélkülözhetetlen személyének távollétét a hitközség szervezete nem igen érezte. Fel kell még jegyeznünk, hogy Eppler főtitkár energiájának és munkaerejének köszönhető a Zsidó Kórház reorganizációja és nagyarányu fejlesztése, amelynek áldásos voltát most már a társadalmon kívül maga Eppler Sándor főtitkár is előnyösen és közvetlenül tapasztalhatta. **sz. b.**

Halálozás. Özv. *Wippler* Sándorné február hó 19-én 85 éves korában elköltözött az élők sorából. A köztisztelőben álló uriaszony halála széles körben általános részvétet keltett. Nagyszámu rokonság közt *Dr. Vita Emil* a Belvárosi Takarékpénztár igazgatója édesanyját gyászolja az elhunytban.

Dr. Nagy Tivadar a Zsidó Kórház nőgyógyászati osztályának új főorvosa.

A legmodernebbül és hatalmasan fejlesztett Zsidó Kórház nőgyógyászati osztálya az elmúlt hetekben új főorvost kapott *Dr. Nagy Tivadar* európai hírű nőorvos személyében. Kéthónapos oltani működése orvosi körökben máris méltán és sokat pertraktált esemény lett, amennyiben új pozíciójában eddig körülbelül ötven műtétet hajtott végre, egytől-egyig a legsikeresebben, anélkül, hogy minimális komplikáció fordult volna elő, amely pedig az orvosi gyakorlatban annyira velejáró principium. Betegei szinte hihetetlen bizalommal csüggenek személyén, aki komoly odaadással végzi nehéz hivatását. Ugyanígy kell helyettesét, *Dr. Weisz Arnold* alorvost is kiemelni, aki főorvosa szellemében, hasonló lelkesedéssel és ambícióval fáradozik a Zsidó Kórház orvosai jóhírének megalapozásában.

sz. b.

A szerkesztő postája.

Főt. Dr. L. A. Nyirbátor. Ad 1. Már előre válaszoltam egy cikkben. Ad 2. Az indiciumok emellett bizonyítanak. Ad 3. Csakis az ál, a színlelt, hiúságból és anyagi érdekből hangoztatott, — sohsem a komoly, hitből fakadó konzervativizmus ellen harcolok. Sajnos, sűrűn lesz még alkalmam ezt bőven kifejtteni. — *B. L. Józsefváros.* Én is tudtam, hogy Stern Samu beszédének ki nyomtatása nem egészen 3000 pengőbe került, de felfelé kerékettem a nagyobb hatás kedvéért és ama reményben, hogy ezentul *Dr. Weiler Ernő* nem fog hasonló indítványokkal előállni. — *B. Zs. Verebély.* Nem vagyok a kétfős megoldásnak ellensége. Nem is foglaltam állást ebben a kérdésben. A Szombatban minden komoly cikk részére van hely, de ilyenkor van aláírás, vagy betűjelzés. Egyébként minden sort magam írok. Csak a teljesen elkülönített közgazdasági részben fordul elő, hogy kisebb, vagy nagyobb cikket barátaim írnak. — *Genealogus.* A Japán kávéházban megkaphatja a felvilágosítást.

A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

LÁTOGATÓI

1930. ÁPRILIS 28-TÓL MÁJUS 17-IG

50%-os KEDVEZMÉNNYEL UTAZHATNAK.

A „SZOMBAT” közigazdasága

A hűtlen kezelés elhárításával foglalkoznak Magyarországon

(A hitközségek figyelmébe.)

A pénzvilágban az elkövetkező napokban komoly előkészületek indulnak meg egy új biztosítási ágazat sikeres bevezetése érdekében, amely az utóbbi esztendőben rendkívül elszaporodott és csökkenni nem akaró *hűtlen kezelések okozta károk elhárítását* lenne hivatva meghozni.

Igy komoly és megvalósítandó formában fekszenek már az erreyonatkozó tervek több illetékes pénzügyi, kereskedelmi és ipari hatóság, valamint érdekképviselőt előtt, amelyek felismerve a hűtlen kezelés elleni védekezésnek ama kitűnő lehetőségét, — amit *a hűtlen kezelési biztosítás, ill. óvadékkötvény* nyújtani tud, — célirányosnak és különösen aktuálisnak tartanak a jelen pillanatokban, amerikai felfogás szerint a gazdasági életben megvalósítani.

Mindenesetre hasznosnak és halaszthatatlannak tartjuk a hűtlen kezelés elleni védekezésre szolgáló biztosítási ágazatot mielőbb keresztülvinni és elültetni a magyar gazdasági életben és az eszmét propagálni, amely elé — mint hirdik — az egész pénzvilág nagy várakozással és reményekkel tekint. Sz.

A benzinmonopólium.

A petroleum és benzin-monopolium ügyét illetően az a vélemény alakult ki, hogy erre legnagyobb eséllyel csak külföldi vállalatok jöhetnek számba, amelyek egyedül is hatalmasabb jelentőségűek, mint az összes magyar gyárak együttesen. Így elsősorban a *Shell Kőolaj*, amely ma a világ leghatalmasabb és legtekintélyesebb olajipari vállalata és amely egyedül van e tekintetben a legelőnyösebb helyzetben hollandi anyavállalata és rendkívül hatalmas tőkeereje révén. A Shell kőolaj, amely a magyar piacon igen népszerű és domináló pozícióban uralja az olaj- és benzinpiacot, kitűnően megfelelni képes azoknak a feltételeknek, amelyeket a monopólium zavartalan irányítása szükségessé tesz, amit élénken dokumentál a Shell magyar vezetőségének magyar szempontokat szem előtt tartó terjeszkedési igyekezete is. Néhány hónap

mulva elkészülnek új gyárakkal, amelyet évi 10.000 vagon kapacitásra rendeznek be és amelyben már idehaza magyar munkásokkal fogják azokat az olajokat finomítani, amelyeket eddig finomítva külfüldről hoztak az országba. A magyarországi telepet *Waldmann Béla* vezérigazgató, tehát internacionális viszonylatban is kiemelkedő képességekkel és lelkesedéssel irányítja, amely *Waldmann* eredeti munkássága és kivételes egyénisége révén méltán váltotta ki a magyar gazdasági világ szimpátiáját.

Pénzüntézetek Országos Biztosító Intézete Rt.

Ez a komoly és mindenkor reális eredményeket produkáló intézet, a tudása és képességei révén nagy becsben álló vezérigazgatója miatt is élvez a gazdasági világ tökéletes bizalmát és elismerését. Az intézet bonitása és nagymérvben fejlődő egészséges szervezete abból válik nyilvánvalóvá, hogy üzletvitelében mindenkor a legszigorubb takarékoság elvét tartotta szem előtt, ügykezelését a legcélszerűbben leegyszerűsítette és mindezekkel a gazdaságos szempontokkal, valamint a helyi és vidéki szervezetek példás kiépítésével tette lehetővé, hogy imponánsan megnagyobbodott üzletállományt érjen el. *Halasy Mátyás*, a pénzüvilág egyik legszimpalikusabb s hangyasorgalmáról ismert kvalitásos egyénisége irányítja a Pénzüntézetek Biztosító Intézetét, akinek szaktudása, szervezői képessége és kivételes egyéni közvetlensége járult hozzá sokban ahhoz, hogy az intézet népszerűvé lett és az első közé emelkedett.

Mi lesz a Jutával ?

A gazdasági életben sokat pertraktált ügy lett a Magyar Kender-, Len- és Jutaipar ügye, amely különböző hírek szerint igazgatóságában változásokat óhajt keresztülvinni. Így elsősorban a vállalat vezérigazgatójának, *Szász Ernő*nek távozását veszik bizonyosra, aki hír szerint az igazgatósággal való konfliktusa miatt elkedvetlenedett és még a közgyűlés előtt el akarja hagyni a vezérigazgatói széket. Újabb verziók szerint azonban a vállalat igazgatósága ismerve *Szász Ernő* komoly kvalitásait és eddigi valóban hatalmas érdemeit, amelyekkel a vállalatot európai hírűvé fejlesztette, nem akarja tudomásul venni *Szász Ernő* szándékát és minden körülmények között maradásra akarja őt bírni. A gazdasági élet több számottevő tényezője is azon a véleményen van, hogy *Szász Ernő* tudását a vállalat a jövőben sem nélkülözheti és hír szerint a részvényesekkel óhajtának befolyást gyakorolni oly irányban, hogy *Szász Ernő* a vállalat kebelében megmaradjon.

Magyar Hitelezői Védegylet.

A magyar gazdasági életben a Hitelezői Védegylet talán a legfontosabb intézmény, sőt úgy mondhatnánk, hogy a legfoglalkoztatottabb intézmény, amely leghübb tükre egyben a magángazdaságnak. Hivatásával inkább passzív szerepre szorítkozik, a gazdasági bajokba mégis az energikus belemerülést kívánják meg tőle depressziós gazdasági viszonyaink, amely sajnos mind több és komplikáltabb munkát ró a Védegyletre. Az 1929-es esztendő statisztikája a legszomorubb gazdasági viszonyainkra nézve és ugyanez az esztendő jelentette a Védegylet számára is a legaktívabb és legkeményebb hónapokat. A hitelezői csoportok összérdekeltsége az elmúlt év 8.5 millió pengős összegével szemben az idén kb. 18—20 millió P-re fog rugni, ami egymaga is dokumentálja azt a hatalmas energiát és körültekintést megkövetelő egyéni áldozatokat, amelyeket a Védegylet ügyeinek az ügyek rendezése és likvidálása érdekében kifejténiök kell. A jogásztársadalom két kiemelkedő és reprezentatív egyénisége végzi ezt a sziszifuszi és idegbénítő munkát, még pedig *Weiszberger Imre dr.* és *Sárkány Lajos dr.*, akik a Védegylet irányításával hatalmas és nemzetgazdasági szempontból fontos hivatást teljesítenek s akiknek az Országos Hitelvédő Egylettel együtt nagy részük van abban,

hogy a magyar hitelélet szoliditásába vetett hit meg nem ingott.

A Magyar-Hollandi Bank igen értékes kulturmissziót teljesít: a kebelében működő *Magyar-Hollandi Utazási és Tájékoztató Iroda* állandóan jelentékeny tevékenységet fejt ki magyar-holland társadalmi, gazdasági és kulturális kapcsolatok megteremtésével. Az elmúlt esztendőben nyílt meg a bank pénztárhelyiségében a Máv. hivatalos menetjegyirodájának 10. számú fiókjá is, mely az intézelnél megforduló nagyszámu közönség kényelmét is kitünően szolgálja. Az intézet érdekköréhez tartozik a komoly bonitású és szolidságáról előnyösen ismert Magyar-Hollandi biztosító is, amely jelenleg 800.000 pengő tartalékkal rendelkezik, életbiztosítási üzletállománya pedig a 60 millió pengőt is meghaladja. Ugy a bank, mint a biztosító intézetnek a piacon elfoglalt komoly pozíciója a rendkívül szorgalma és képessége által a gazdasági világban komoly értéket jelentő Halász Miklós vezérigazgató személyes érdeme, akinek irányítása és mintaszerű szervezete, kitünő garancia intézeteinek további fejlesztésére és kiépítésére.

Szerkesztésért és kiadásért
Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE felel
Budapest, VI Izabella utca 66.

Neufeld Zoltán (Pannonia) nyomda
Budapest, VII., Rombach ucca 8. sz.